

N:o 5.

Ank. till Riksd. Kansli den 17 Febr. 1876, kl. 5 e. m.

*Andra Kammarens Fjerde Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 4,
angående skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om
förbud mot gårdfarihandeln.*

Under förmälan, hurusom i Norrland en mängd lösa drängar och andra personer egnat sig åt så kallad gårdfarihandel och genom tagande af dryg betalning för oftast underhaltiga varor tillskynda landets inbyggare mycket ondt, har Herr *P. A. Hellgrén* uti en inom Andra Kammarerna väckt motion, N:o 49, föreslagit, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, om icke all så kallad gårdfarihandel kunde förbjudas.

Ehuru Utskottet ej vill bestrida, det de af motionären framhållna olägenheterna af den så kallade gårdfarihandeln inom Norrland kunna vara beaktansvärda, så torde dock kunna ifrågasättas, huruvida de nämnda olägenheterna kunna eller böra på det af motionären föreslagna sätt undanrödjas, då hvarje försök att i lagstiftningsväg motverka öfverdrifven köplust eller böjelse för slöseri synes vara förenadt med stor vansklighet, hvarjemte ett sådant förbud, som motionären ifrågasatt, skulle stå i allt för uppenbar strid mot de i nu gällande lagar om näringsfrihet antagna grundsatser; och då härtill kommer, att en vid sistlidet års riksdag i enahanda syfte väckt motion blef af Andra Kammarerna utan öfverläggning afslagen, samt någon särskild anledning till ändring af det sålunda fattade beslutet ej förekommit, har Utskottet funnit sig jemväl nu böra hemställa,

att Herr *P. A. Hellgréns* motion ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm i Februari 1876.

På Utskottet vägnar:

Ivar Månsson.

Reservation:

af Herr *P. A. Hellgrén*: "Efter nedskrifvande af min till innevarande års Riksdag ingifna motion: "att Riksdagen ville uti underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t taga i öfvervägande, om icke all så kallad gårdfarihandel kan förbjudas", erfor jag vid genomläsandet af förlidet års riksdagshandlingar, att en representant från Norrbottens län då till Riksdagen framställt motion i samma syfte som den, hvarmed jag till denna Riksdag haft äran framkomma. Detta kunde dock icke hindra mig ifrån att inlemnna min motion, oaktadt jag fann att förra Riksdagen på, af dåvarande tillfälliga Utskottet anförda skäl, icke villfarit motionärens framställning.

Det tillfälliga Utskott, som då behandlade den väckta frågan, kunde icke underkänna de omdömen, motionären öfver gårdfarihandelns skadlighet och obehöflighet uttalat; men som handels- och näringsförfattningarne, efter dåvarande Utskottets tanke, lade ett bestämdt hinder i vägen mot det ifrågasatta förbudet, och det väl näppeligen torde kunna af statsmakterna begäras, att de genom lagstiftningsåtgärder skola kunna bevaka eller förhindra öfverdrifven köplust och böjelse för slöseri, så hemställde Utskottet, att denna motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Samma åsigt hyllar det Utskott, som vid innevarande års riksdag haft min ofvanberörda motion för utlåtande till sig remitterad, och på grund deraf föreslagit (den vanliga dödsdomen): "att motionen i fråga, icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda"; men då jag såsom ledamot i det Tillfälliga Utskott, som nu behandlat denna fråga, är af den åsigt:

att hade icke handels- och näringsförfattningarne medgifvit den så kallade gårdfarihandeln och således lagt ett hinder i vägen för densammas hämmande, hade väl icke någon motion om en förändring i denna lagstiftningsfråga kunnat ifrågasättas;

att just derigenom att Kongl. förordningen den 18 Juni 1864 medgifver sådan handel, som hvarje fosterlandsvän måste erkänna vara skadlig och ej af behovet påkallad, är det som en lagförändring härutinnan är af nöden och i följd deraf blifvit framställd;

att jag anser det just vara den statsmagt som, enligt 87 § Regeringsformen, eger allmänna lagar stifta, förändra och upphäfva, som man har rättighet att vända sig till, för att få ändrad eller inskränkt en lag, som efter tio års erfarenhet visat sig skadlig för landet;

att uti mellersta och södra delen af riket torde det icke blifva men-

ligt, eller i ringaste mån anses för ett ingrepp i handels- och näringsförfattningarna, om ett lagligt förbud emot denna så kallade gårdfarihandel utfärdades, emedan der, efter hvad jag hört uttalas, lærer den lyckliga omständigheten ega rum, att de icke äro besvärade af detta slags krämare;

att Norrland, som deremot är besväradt af dessa kringresande och gående krämare, är icke heller af dem i behof och vill mer än gerna blifva dem qvitt. Och kunna de icke försörja sig på hemorten med sin handel, må de sysselsätta sig med annat, ärligt näringsfång;

att jag icke kan, såsom en del framhållit, medgifva, att så kallade profryttare skulle få namn, heder och värdighet af gårdfarihandlande i ordets fulla bemärkelse. Dessa fara visserligen land och rike omkring såsom agenter för vissa större handelshus och medelst förevisande af medförande proflappar uppgöra handelsaffärer med egentliga köpmän, hvilka icke äro så lätta att lura som enfaldiga landtmän, deras qvinnor och barn; och skulle så vara, att man äfven ville räkna dessa handelsagenter till gårdfarihandlande, så tror jag att vinnigen på denna klassifikation vore större än förlusten, ty äfven dessa herrar för utan finge man reda sig, i synnerhet nu sedan kommunikationsförbindelserna hunnit till en sådan utveckling som nuvarande tid har att tillgå både till lands och vatten;

att å nyo besvara Riksdagen och (i fall dess bifall vunnits) Kongl. Maj:t med detta ämne, kan väl förefalla mången simpelt, men jag är af den tro, att såväl Kongl. Maj:t som Riksdagen fått taga i tu med simplare och för landets väl mindre maktpåliggande frågor än denna. Och jag är fullt öfvertygad derom, att om Kongl. Maj:t anser frågan af sådan vikt, att den bör komma under Kongl. Maj:ts nådiga pröfning, Kongl. Maj:t icke skall undandraga sig att låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag, som i någon mån hämmar det onda jag uti min motion framhållit; och

att jag i följd häraf icke kan instämma uti det utlåtande, Utskottet i hufvudsak öfver denna motion fattat, utan vågar ödmjukast anhålla, att Riksdagen ville taga den väckta motionen i öfvervägande och deri gjorda förslag bifalla, utan afseende å hvad Utskottet föreslagit“.